

Kodverk för boendeformer och vistelseplatser

Version 1.1

Nationell samverkansgrupp (NSG) strukturerad vårdinformation

Innehåll

Revisionshistorik.....	3
Introduktion	4
Sammanfattning	4
Målgrupp	4
Syfte.....	4
Bakgrund och behov.....	4
Användningsområde	4
Metod	5
Kravställning	5
Avgränsningar.....	5
Arbetsätt och deltagare.....	5
Utgångspunkter och omvärldsbevakning.....	6
Koppling till patientregistret	6
Koppling till kvalitetsregister	6
Resultat.....	6
Terminologiskt arbete	7
Kodverk.....	7
Verksamhetsregler	7
Förankring och test.....	8
Förankring	8
Test i vårdinformationssystem	8
Anvisningar för användning.....	8
Tillgängliggörande	8
Ägarskap och förvaltning.....	8
Förvaltningsorganisation	8
Uppdateringar	9
Kontaktuppgifter	9

Revisionshistorik

Version	Datum	Kommentar
1.1	2024-06-14	<p>I och med att Snomed CT-koder har lagts till i version 1.1 av kodverken har vissa texter i denna rapport uppdaterats för att beskriva det. Det gäller avsnitten <i>Sammanfattning</i>, <i>Resultat</i> och <i>Anvisningar för användning</i>.</p> <p>Avsnittet <i>Mappningar</i> har tagits bort i denna version av rapporten, eftersom de utkast på mappningar mot Snomed CT som gällde för version 1.0 har implementerats i version 1.1 av kodverken (vilket beskrivs i avsnittet <i>Resultat</i>).</p>

Introduktion

Sammanfattning

Rapporten sammanfattar centrala utgångspunkter och ställningstaganden i utvecklingen av kodverk för boendeformer och vistelseplatser. Kodverken består av termer med tillhörande beskrivningar/definitioner och Snomed CT-koder. Rapporten beskriver hur kodverkens innehåll har förankrats och vad man bör tänka på vid implementering av kodverken.

Målgrupp

Målgrupp för rapporten är regionernas informatiker, informationsarkitekter, systemkonfiguratörer och liknande roller som utvecklar inmatningsmallar för boendeformer och vistelseplatser i vårdinformationssystemen.

Syfte

Rapportens syfte är att beskriva hur kodverken har tagits fram och vad som är viktigt att tänka på vid implementering.

Bakgrund och behov

I början av 2022 tog NAG strukturerad vårdinformation beslut om att arbeta fram ett kodverk för boendeformer. Detta med utgångspunkt i gruppens uppdrag att ta fram förslag på regiongemensamma kodverk och urval.

Anledningen till att boendeformer prioriterades var att behovet av ensning har lyfts från olika håll, att NAG:en bedömde att det rör begrepp som är möjliga att ensa i vårdinformationssystemen (utan att någon systemutveckling krävs) och att det hade gjorts ett arbete tidigare som kunde användas som utgångspunkt.

Boendeformer är exempel på "basdata" där det finns behov av en enhetlig terminologi. Idag används olika listor med termer i olika vårdinformationssystem och en ensning behövs för att underlätta informationsutbyte. Inom arbetet med nationella kvalitetsregister har behov av enhetliga termer och koder för boendeformer lyfts under en längre tid.

Liksom för all journaldokumentation ska uppgift om boendeform endast dokumenteras om det har betydelse för vården av patienten. Boendeform resp. vistelseplats på övergripande nivå (ordinärt boende/särskilt boende/sjukhus) ingår dock i "inskrivningsätt" och "utskrivningsätt" som ska rapporteras till patientregistret för alla slutenvårdskontakter.

Användningsområde

De framtagna kodverken är tänkta att utgöra underlag för att skapa dokumentationsstöd i vårdinformationssystem.

Metod

Kravställning

Arbetet har utgått ifrån regionernas krav på hur ett kodverk för boendeformer och vistelseplatser bör utformas. När det gäller sakinhållet har arbetsgruppen förlitat sig på begreppsdefinitioner i Socialstyrelsens termbank och de synpunkter från sakkunniga som inhämtats genom remiss till nationella programområden (NPO).

Avgränsningar

Observera att boendeform inte ska förväxlas med boende som insats. Exempelvis kan termen stödboende både syfta på den insats som kan beviljas utifrån beslut enligt socialtjänstlagen, och själva boendet i sig. De boendeformer som ingår i kodverket, förutom *ordinärt boende* och *saknar specificerat boende*, är sådana boenden som erhålls som individuellt inriktade insatser med stöd av socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Andra former av boenden som är mer tillfälliga ("vistelseplatser") exkluderades inledningsvis, men i förankringen av termerna för boendeformer blev det tydligt att de behövde kompletteras med termer för vistelseplatser. Förslag på sådana termer ingår nu i ett eget kodverk.

Det finns även andra begrepp som rör "boende" som skulle kunna utredas och sorteras in i närliggande kodverk vid behov. Det kan t.ex. handla om boendets utformning (t.ex. villa, lägenhet, med/utan trappor) och hushållets sammansättning (bor ensam, bor med make/maka osv.). Arbetsgruppen har dock bedömt att behovet av strukturerad vårdinformation är störst för just boendeformer och vistelseplatser.

Arbetsätt och deltagare

Följande personer har ingått i arbetsgruppen:

- Anna-Maria Nygren, region Stockholm, NAG strukturerad vårdinformation och NAG användning av Snomed CT
- Björn Sternhammar, region Dalarna, NAG strukturerad vårdinformation
- Tomas Vikdahl, region Västerbotten, NAG strukturerad vårdinformation
- Åke Gustafsson, Västra götalandregionen
- Karin Ahlzén, SKR:s stödfunktion

I det senare skedet av arbetet har följande personer tillkommit, främst för att utreda hur termerna i kodverket ska koda med Snomed CT:

- Erik Tainio Lagusson, region Skåne, NAG användning av Snomed CT
- Minna Haanpää, region Gävleborg, NAG användning av Snomed CT

Arbetsättet har följt [Metod för utveckling av kodverk](#) och inkluderat terminologiskt arbete samt mappning mot Snomed CT.

Utgångspunkter och omvärldsbevakning

I utformningen av kodverket har arbetsgruppen förhållit sig till följande:

- Behov av begrepp för boendeformer och vistelseplatser som uttryckts av informatiker i regionerna, NPO:er och SKR:s projekt Uppdrag psykisk hälsa
- Begreppsdefinitioner i Socialstyrelsens termbank
- Krav på inrapportering till Socialstyrelsens patientregister
- Önskemål från kvalitetsregister

De två första punkterna har varit mest vägledande i arbetet.

Koppling till patientregistret

Som nämnts tidigare ska boendeform rapporteras in till Socialstyrelsen som en del av in- och utskrivningssätt. Det är en annan aspekt av boendeform som behöver uttryckas med separat kodverk, men arbetsgruppen har försökt säkerställa att det finns en koppling mellan detta kodverk och uppsättningen in- och utskrivningssätt. Det har dock varit svårt att utreda vilka boendeformer som bör mappas mot in- och utskrivningssättet "särskilt boende". Arbetsgruppen har varit i kontakt med terminolog på Socialstyrelsen för att få klarhet i detta. Särskilt boende finns endast definierat i termbanken som en form av insats, inte som en boendeform och det är därför svårt att avgöra hur det förhåller sig till andra boendeformer som är definierade i termbanken. Arbetsgruppen har också kontaktat Socialstyrelsens patientregister för att få mer information om vilka boendeformer som ska räknas som särskilda boenden i registret, men inte fått tydlighet i det.

Koppling till kvalitetsregister

För att bedöma hur kodverken fungerar för inrapportering till kvalitetsregister har arbetsgruppen haft kontakt med Uppsala Clinical Research Center, som förvaltar register som inkluderar boendeform. Då uppstod en fråga om "demensboende". Svenska Demensregistret (Svedem) delar upp särskilt boende i "permanent särskilt boende" och "permanent särskilt boende anpassat för personer med demenssjukdom". Det senare finns inte definierat i Socialtjänstlagen eller Socialstyrelsens termbank, och arbetsgruppen ansåg att det behövs en nationellt överenskommen definition att luta sig mot ifall boendeformen "demensboende" ska ingå i kodverket. Arbetsgruppen rådfrågade NPO äldres hälsa och palliativ vård om ifall de ansåg att demensboenden borde särskiljas från andra särskilda boenden, och ifall det finns en nationellt överenskommen definition. NPO:s ledamöter var eniga om att demensboende inte bör utgöra en särskild term i kodverket, och därför har arbetsgruppen inte tagit med den.

När det gäller koppling till kvalitetsregister har arbetsgruppen också haft samarbete med NAG strukturerad vårdinformation kvalitetsregister, som förhåller sig till de föreslagna kodverken i pågående projekt med Palliativregistret.

Resultat

Kodverken består av termer med tillhörande beskrivningar/definitioner och kompletterande anmärkningar samt koder från Snomed CT.

Terminologiskt arbete

Kodverken innehåller termer som kan användas för att beskriva både boendeformer och vistelseplatser. Arbetsgruppen har tagit fram följande definitioner/beskrivningar av de övergripande begreppen *boendeform* och *vistelseplats*:

Term	Definition/beskrivning
boendeform	form av boende där en person regelmässigt tillbringar sin dygnsvila
vistelseplats	plats där en person tillbringar sin dygnsvila tillfälligt eller under återkommande kortare perioder

Kodverkens innehåll är delvis överlappande eftersom termerna *familjehem* och *skyddat boende* kan betraktas som både boendeform och vistelseplats beroende på situation.

När det gäller val av termer för de boendeformer och vistelseplatser som ingår i kodverken har arbetsgruppen så långt som möjligt utgått ifrån begrepp som finns definierade i Socialstyrelsens termbank. När det har saknats begrepp i termbanken har arbetsgruppen tagit fram nya definitioner/beskrivningar.

För en av termerna, *saknar specificerat boende*, har en rapport¹ från Socialstyrelsen använts som underlag för framtagande av definition/beskrivning. Det har dock inte gått att använda rapportens term och beskrivning rakt av, eftersom de är framtagna i en annan kontext (för att beskriva hemlöshetsituationer, inte boendeformer/vistelseplatser).

Kodverk

Kodverkens innehåll finns tillgängligt i separat excelfil. Metadata kommer tillföras inför det att kodverken läggs in i Ineras terminologitjänst.

Verksamhetsregler

Kodverken är tänkta att kombineras för att beskriva det som är relevant i en viss situation. Ibland kan det räcka att ange endast boendeform eller vistelseplats, medan det i andra fall kan behövas två termer/koder t.ex.

- "ordinärt boende" som boendeform och "korttidsplats" som vistelseplats
- "saknar specificerat boende" som boendeform och "skyddat boende" som vistelseplats

Kodverken kan med fördel implementeras som två separata fält i ett vårdinformationssystem så att det alltid är möjligt att ange både boendeform och vistelseplats. Om det endast är möjligt att använda ett fält kan kodverken slås ihop, men det bör i så fall gå att ange flera termer för en och samma patient.

¹ Förebygga och motverka hemlöshet, Socialstyrelsen 2021
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-9-7582.pdf>

Förankring och test

Förankring

Termerna för boendeformer med tillhörande definitioner/beskrivningar har förankrats genom remiss till NPO psykisk hälsa, NPO äldres hälsa och palliativ vård samt NPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin samt vid möte med SKR:s projekt Uppdrag psykisk hälsa. Arbetsgruppen har gjort justeringar efter inkomna synpunkter och även tagit fram kompletterande termer och definitioner/beskrivningar för vistelseplatser (som inte ingick i remissutskicket).

Termerna förankrades ur informatiskt perspektiv via NSG strukturerad vårdinformation under våren 2023.

Test i vårdinformationssystem

De framtagna termerna behöver testas i vårdinformationssystem innan de beslutas att rekommenderas för implementering. Sussa samverkan planerar att lägga in kodverken i grundkonfigurationen av Cosmic och testa dem i uppbyggnadsarbetet av konfigurationen under 2024.

Anvisningar för användning

De koder som ingår i kodverken är hämtade från Snomed CT. Vid användning av Snomed CT i ett informationssystem är det ett krav att både leverantör och användare (mottagande organisation) har licens till Snomed CT. Socialstyrelsen tillhandahåller licens kostnadsfritt för den svenska och internationella versionen av begreppssystemet Snomed CT, för mer information se <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/e-halsa/snomed-ct/>.

Tillgängliggörande

Det beslutade kodverken bör på sikt tillgängliggöras i digitalt maskinläsbart format i gemensam terminologitjänst för enkel integration i system. Innan en terminologitjänst finns på plats kommer kodverken tillgängliggöras i excelformat på webbplatsen för Nationellt system för kunskapsstyrning.

Ägarskap och förvaltning

Förvaltningsorganisation

En rutin för förvaltning tas fram enligt den allmänna förvaltningsprocess för kodverk som finns beslutad av NSG strukturerad vårdinformation. Eftersom det inte finns något NPO som ansvarar för sakinnehållet kommer förvaltningsansvaret helt att läggas på NAG strukturerad vårdinformation, och mer specifikt den grupp som NSG strukturerad vårdinformation har utsett för kodverksförvaltning. När Ineras terminologitjänst tas i bruk kan förvaltningsorganisationen komma att ändras.

Uppdateringar

Kodverkens innehåll kan komma att förändras utifrån synpunkter från användare. Det innebär att termer och beskrivningar kan ändras, och att nya termer kan komma att läggas till eller tas bort.

Den svenska versionen av Snomed CT utkommer i två releaser per år (sista maj resp. sista november). Vid varje ny release kontrolleras om några förändringar har skett som påverkar de Snomed CT-koder som ingår i kodverken. Det kan hända att Snomed CT-koder inaktiveras och ersätts av nya. Varje version av kodverket kommer endast innehålla de Snomed CT-koder som är giltiga just då.

Kodverken revideras vid behov två gånger per år utifrån synpunkter och ändringar i Snomed CT. Om ändringar görs kommer de att visas i en ändringslogg som ingår i excelfilen med kodverken.

Kontaktuppgifter

Vid frågor eller synpunkter, kontakta NSG strukturerad vårdinformations kontaktperson. Kontaktuppgifter finns på kunskapsstyrningens webbplats.